

องค์ความรู้ ภาษาวัฒนธรรม

โดยสถาบันราชบัณฑิตยสถาน

ต่าง

คำว่า ต่าง มีความหมายตามชนิดของคำในไวยากรณ์ไทย พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ความหมายไว้ดังนี้ ต่าง ถ้าเป็นคำนาม หมายถึง ภาชนะสำหรับใส่สิ่งของ มีคานพาดบนหลังสัตว์พาหนะมีล้อและลาเป็นต้น ให้ห้อยลงมาทั้ง ๒ ข้าง และ ต่าง ที่เป็นคำนามยังใช้เรียกโค ลา ที่ใช้บรรทุกสิ่งของในลักษณะเช่นนั้นว่า โคต่าง ลาต่าง ถ้าเป็นคำกริยา ต่าง หมายถึง บรรทุก เช่น ต่างข้าวเข้ามาส่ง หรือใช้คำว่า ต่าง อย่าง มาตราดวงก็ได้ เช่น ได้ข้าวไม่ถึง ๕ ต่าง

ต่าง ถ้าเป็นคำสรรพนาม เป็นคำใช้แทนนามหลายฝ่ายให้แยกออกเป็น ส่วน ๆ เช่น คนทั้งหลายต่างก็ทำหน้าที่ของตน ในบทกลอนใช้ว่า ต่าง ก็มี แต่ถ้าเป็นคำวิเศษณ์ ต่าง จะหมายถึง ผิดแผก ไม่เหมือน เช่น สีต่างกัน รูปร่างต่างกัน หมายถึง แทน เช่น ว่าต่าง แก้วต่าง ดูต่างหน้า ต่างพระเนตรพระกรรณ หมายถึง อื่น ก็ได้ เช่น ต่างประเทศ ต่างดาว และหมายถึง คนละคนกัน เช่น ต่างพ่อ ต่างแม่

คำว่า ต่าง เมื่อประกอบกับคำอื่น มีความหมายแตกต่างกันไป เช่น คำวิเศษณ์คำว่า ต่าง ๆ หมายถึง หลายอย่าง ซึ่งผิดกัน คำว่า ต่างกรม ที่เป็นคำวิเศษณ์ เช่นกัน เป็นคำเรียกเจ้านายที่ได้รับพระราชทานอิสริยยศให้มีข้าคนหมู่หนึ่งจัดตั้งเป็นกรมในปกครองเพื่อช่วยราชการแผ่นดิน เจ้าที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ปกครองข้าในกรมของพระองค์ เรียกว่า เจ้านายต่างกรม กรมของเจ้ามีชื่อต่าง ๆ กันไปตามนามของผู้เป็นเจ้ากรม คำว่า ต่างจิตต่างใจ เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง ต่างคนก็ต่างความคิด คำว่า ต่างตัว เป็นคำวิเศษณ์ เป็นคำเรียกชาวต่างประเทศ ที่มีถิ่นฐานอยู่ในอีกประเทศหนึ่งว่า คนต่างตัว คำว่า ต่างหาก เป็นคำวิเศษณ์มีความหมายว่า อีกส่วนหนึ่ง หรืออีกแผนกหนึ่ง และคำว่า ต่างว่า ที่เป็นคำสันธาน มีความหมายว่า เหมือนว่า เปรียบว่า หรือ สมมุติว่า.

อภิเดช บุญสงค์